

การใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์ เป็นพยานในศาล

นางสาว เลิศลักษณ์ ปานเลิศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาศึกษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

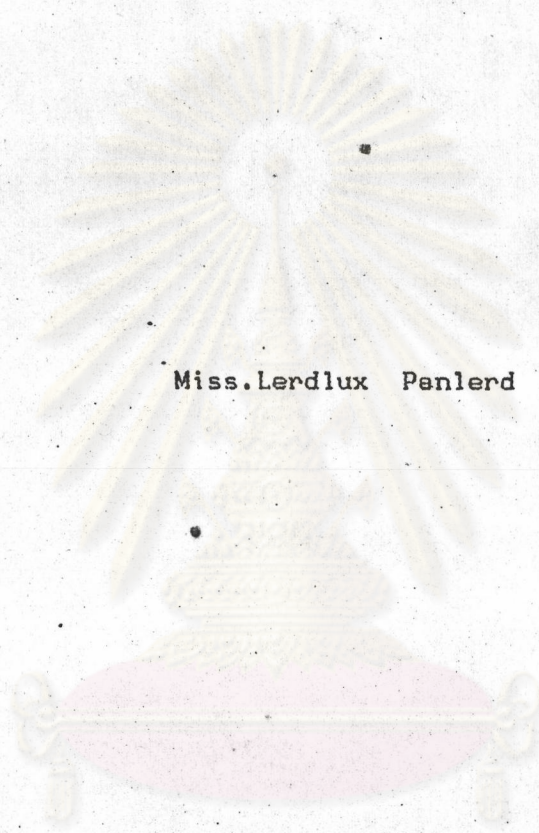
ISBN 974-568-642-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014181

11744214X

THE USE OF PRINT OUT FROM COMPUTER AS EVIDENCE IN COURT

Miss.Lerdlux Penlerd

คณาจารย์
คณาจารย์

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Law

Department of Law

Graduate school

Chulalongkorn University

1988

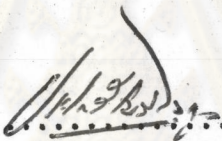
ISBN 974-568-642-5

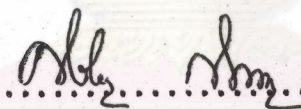
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การรับฟังเอกสารจากคอมพิวเตอร์เป็นพยานในศาล
โดย นางสาว เลิศลักษณ์ ปานเลิศ
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ ��ษศิริ
อาจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย

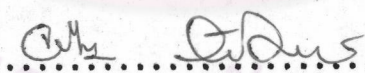
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

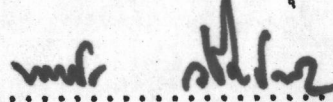
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

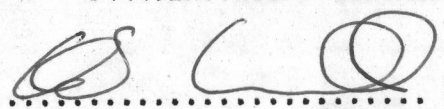

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชวิโลกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศิริพร สาเกทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์จัญญ ภัคตินากุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์เข็มชัย ชุติวงค์)

..... กรรมการ
(อาจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อภิรัตน์ ��ษศิริ)

เลิศลักษณ์ ปานเลิศ : การรับฟังเอกสารจากคอมพิวเตอร์เป็นพยานหลักฐานในศาล (The use of print out from computer as evidence in court) อาจารย์ที่ปรึกษา : ร.ศ.ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, พรเพ็ชร วิชิตชลชัย, 110 หน้า

เมื่อมีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพิ่มมากขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นเสมือนกับเป็นเงา ซึ่งไม่สามารถจะมองข้ามไปได้คือ ผลกระทบทางกฎหมายโดยเฉพาะในด้านการใช้ผลลัพธ์จากคอมพิวเตอร์เป็นพยานหลักฐาน เมื่อคู่ความมีความประสงค์จะอ้างข้อความหรือความหมายที่เป็นผลลัพธ์ (output) จากการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์มาพิสูจน์ข้อเท็จจริงในศาล

ผลลัพธ์ของคอมพิวเตอร์อาจอยู่ในรูปของเอกสารจากคอมพิวเตอร์ (print out), ดิสเกต (diskettes), เทป (magnetic tapes) ฯลฯ แต่มีผลลัพธ์รูปแบบเดียวที่ใช้เป็นพยานเอกสารในศาลได้คือ เอกสารจากคอมพิวเตอร์ (print out) โดยพิจารณาว่าคอมพิวเตอร์เป็นพยานเอกสาร

คอมพิวเตอร์มีลักษณะการใช้งาน 3 รูปแบบ คือ 1. ใช้ในลักษณะที่เป็นเครื่องพิมพ์ 2. ใช้เก็บบันทึกข้อมูล และ 3. ใช้เป็นเครื่องมือ การที่คอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้หลายลักษณะเนื่องจากความสามารถของโปรแกรม (software) ซึ่งลักษณะการใช้งานของคอมพิวเตอร์แต่ละรูปแบบดังกล่าว ทำให้ผลลัพธ์ที่เป็นสิ่งพิมพ์ หรือเอกสารเป็นพยานหลักฐานได้ต่างกัน ดังนี้

1. คอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้ในลักษณะเช่นเดียวกับเครื่องพิมพ์ เอกสารจากคอมพิวเตอร์รูปแบบนี้เหมือนกับเอกสารทั่วไป ไม่มีความซับซ้อนของการทำงาน ดังนั้นการใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์รูปแบบนี้ยังคงเป็นไปตามบทบัญญัติกฎหมายพยานหลักฐานปัจจุบัน

2. คอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูล เอกสารจากคอมพิวเตอร์รูปแบบนี้ไม่ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติกฎหมายพยานหลักฐานปัจจุบัน ซึ่งสามารถใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์เป็นพยานหลักฐานได้โดยไม่ขึ้นอยู่กับกฎหมายนอกเล่า และกฎการรับฟังต้นฉบับเอกสาร แต่คู่ความที่นำเสนอเอกสารดังกล่าวจะต้องนำสืบจุดสกัดข้อบกพร่องของคอมพิวเตอร์ 6 ประการ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเอกสาร

3. คอมพิวเตอร์ที่ใช้เป็นเครื่องมือ เอกสารจากคอมพิวเตอร์ชนิดนี้ถือเป็นพยานหลักฐานชั้นหนึ่ง ซึ่งเป็นเอกสารที่ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อยืนยันความจริงของพยานบุคคลที่ไม่ได้มาให้การในศาล และเนื่องจากขบวนการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์มีความยุ่งยากซับซ้อน จำเป็นต้องให้พยานผู้เชี่ยวชาญนำสืบประกอบเอกสาร

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิตเลิศลักษณ์ ปานเลิศ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

LERDLUX PANLERD:THE USE OF PRINT OUT FROM COMPUTER AS EVIDENCE IN COURT. THESIS ADVISOR:ASSOCIATE PROFESSOR APIRAT PETSIRI, MR.PORNPET VICHICHONCHAI, 100 pp.

The increase in the use of computer gives rise to the question regarding the effect on the law of computer outputs, especially in respect of their use as evidence or as means of interpreting other evidence by litigants in court.

Computer outputs may be in the form of printouts, diskettes, magnetic tapes, etc... But the only form of computer output which can be cited as evidence before the court is the print out. A print out is considered to be documentary evidence.

There are three uses of a computer:- 1. as a typewriter ; 2. to store information ; 3.as an instrument. Because the various, uses of a computer depend on the program (software),each use will have its own distinctive way of being cited as evidence before the court,namely:

1. As a typewriter. Such printouts are presented like ordinary document evidence before the court, because the computer operates on a relatively rudimentary level. The presentation of such evidence is subject to the Thai law of evidence.

2. To store information Such printouts are not subject to the Thai law of evidence, and can be used as evidence without being subject to the "hearsay rule" or to "the best evidence rule". But a litigant presenting such evidence before the court must also convince the court that the computer functioned properly throughout the process in order to prove the redibility of the evidence. This is an important element in the court's assessment of the value of the evidence.

3. As an instrument. Such printouts constitute real evidence, as they have not been produced to support a non-appearing witness. But owing to the complicated nature of a computer's operation, an expert witness may be needed.

ภาควิชานิติศาสตร์
สาขาวิชานิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อผู้คิด
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านอาจารย์
จรัญ ภักดีธนากุล ผู้ซึ่งทำให้ผู้เขียนเกิดความคิดและแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ และขอ
กราบพระคุณท่านอาจารย์เข็มชัย ชูติวงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เฟ็ชรศิริ ที่ได้
ให้ข้อแนะเ้าและข้อคิดเห็นในทางกฎหมาย จนทำให้ผู้เขียนสามารถทำวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่านอาจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย และ
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เฟ็ชรศิริ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งให้คำแนะนำ
ในเนื้อหาในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการตรวจ แก้ไขร่างวิทยานิพนธ์ และอาจารย์
ซาลี เฮนรี่ ที่กรุณาเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่าน รองศาสตราจารย์ วิจิต มัทธราภรณ์
ที่กรุณาส่งเนื้อหาข้อมูลของกฎหมายอังกฤษ และขอขอบคุณคุณสุทธิพงษ์ เทียมแพงพันธ์ ที่กรุณาส่ง
ข้อมูลกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

ขอขอบพระคุณ คุณเซาวลิต จิตติพาณิชย์ (Transaction and system execu-
tive) บริษัทอเมริกัน เอ็กซ์เพรส จำกัด และคุณสมศักดิ์ แต่งประกอบ นักบัญชี บริษัทชลประทาน
ซีเมตต์ จำกัด ที่ได้ให้คำแนะนำในด้านคอมพิวเตอร์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากมีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องประการใด ผู้เขียนขออ้อมรับไว้
และหากมีข้อติและมิประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้เขียนขอมอบแต่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและบิดา
มารดาของผู้เขียน

เลิศลักษณ์ ปานเลิศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 สารสำคัญของแต่ละบท	4
บทที่ 2 ปัญหาทางกฎหมายและระบบการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์	6
2.1 ปัญหากฎหมาย	6
2.2 ระบบการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์	11
2.2.1 ส่วนประกอบของเครื่องคอมพิวเตอร์	11
2.2.2 การประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์	17
บทที่ 3 หลักเกณฑ์กฎหมายต่างประเทศในการใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์ เป็นพยานในศาล	23
3.1 การใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์เป็นพยานในศาลของสหรัฐอเมริกา ..	24
3.1.1 การรับฟังเอกสารจากคอมพิวเตอร์	24
3.1.1.1 หลักเกณฑ์พยานหลักฐานที่ดีที่สุด	25
3.1.1.2 หลักเกณฑ์พยานบอกเล่า	27
3.1.2 วิธีสืบพยานหลักฐาน	29
3.1.2.1 ความแท้จริงของเอกสาร	32
3.1.2.2 รูปแบบของเอกสารจากคอมพิวเตอร์ที่ยอมรับ	
ในการพิจารณาคดี	35
3.1.2.2.1 เอกสารจากคอมพิวเตอร์	
ที่เป็นบันทึกทางธุรกิจ	37

	3.1.2.2.2 เอกสารจากคอมพิวเตอร์ที่เป็น	
การคำนวณและการจำลองแบบ		40
	3.1.2.2.3 เอกสารจากคอมพิวเตอร์ที่เป็น	
การสรุปความ		42
3.2 การใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์เป็นพยานในศาลของออสเตรเลีย		43
3.2.1 การรับฟังเอกสารจากคอมพิวเตอร์		43
3.2.2 รูปแบบของเอกสารจากคอมพิวเตอร์ที่ยอมรับในการพิจารณาคดี		44
3.2.2.1 เอกสารจากคอมพิวเตอร์ที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ		
กฎหมายนอกเล่า		44
3.2.2.1.1 คอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้เป็น		
เครื่องมือคำนวณ		44
3.2.2.1.2 คอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้เป็น		
เครื่องบันทึกข้อมูลที่ไม่มีการควบคุม		46
3.2.2.2 เอกสารจากคอมพิวเตอร์ที่ขึ้นอยู่กับกฎหมาย		
นอกเล่า		48
3.2.2.2.1 เอกสารจากคอมพิวเตอร์ที่เป็น		
บันทึกทางธุรกิจ		48
3.2.3 หลักเกณฑ์การสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเอกสารจาก		
คอมพิวเตอร์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยพยานหลักฐานของออสเตรเลียได้		49
3.3 การใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์เป็นพยานในศาลของอังกฤษ		51
3.3.1 ปัญหาการรับฟังเอกสารจากคอมพิวเตอร์		51
3.3.2 หลักเกณฑ์การรับฟังเอกสารจากคอมพิวเตอร์		51
3.3.2.1 การรับฟังเอกสารจากคอมพิวเตอร์เป็นพยาน		
ในคดีแพ่ง		51
3.3.2.1.1 หลักเกณฑ์การรับฟัง		52
3.3.2.1.2 บทลงโทษทางอาญา		54
3.3.2.2 การรับฟังเอกสารจากคอมพิวเตอร์เป็นพยาน		
ในคดีอาญา		54
3.3.2.2.1 หลักเกณฑ์การรับฟัง		57
3.3.2.2.2 บทลงโทษทางอาญา		58

P. 30-32
P. 79-84

3.3.2.3 การรับฟังเอกสารจากคอมพิวเตอร์ที่เป็น	
พยานโดยตรง	59
บทที่ 4 การใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์เป็นพยานในกฎหมายไทย	60
4.1 ปัญหาการรับฟังเอกสารจากคอมพิวเตอร์เป็นพยานในกฎหมายไทย	60
4.1.1 ลักษณะการเป็นพยานของเอกสารจากคอมพิวเตอร์	60
4.1.2 กฎหมายนอกเล่า	62
4.1.3 หลักเกณฑ์การรับฟังต้นฉบับเอกสาร	67
4.2 การใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์เป็นพยานในศาล	70
4.2.1 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานเอกสาร	70
4.2.2 วิธีการนำสืบพยานเอกสาร	72
4.2.3 ลักษณะของเอกสารจากคอมพิวเตอร์	79
4.2.3.1 เอกสารจากคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้เช่นเดียวกับ	
เครื่องพิมพ์	80
4.2.3.2 เอกสารจากคอมพิวเตอร์ที่เป็นการบันทึกข้อมูล ...	80
4.2.3.3 เอกสารจากคอมพิวเตอร์ที่เป็นเครื่องมือ	81
4.2.4 หลักเกณฑ์การใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์	82
4.2.4.1 หลักเกณฑ์การใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์	
ที่นำมาใช้เช่นเดียวกับเครื่องพิมพ์	82
4.2.4.2 หลักเกณฑ์การใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์ <small>87-97</small>	
ที่เป็นการบันทึกข้อมูล	83
4.2.4.2.1 การตรวจสอบความถูกต้องแท้จริง	
ของข้อความในเอกสารจากคอมพิวเตอร์	84
4.2.4.1.2 หลักเกณฑ์การใช้เอกสารจาก	
คอมพิวเตอร์ที่เป็นการบันทึกข้อมูล	92
4.2.4.2 หลักเกณฑ์การใช้เอกสารจากคอมพิวเตอร์ที่เป็น	
เครื่องมือ	96
4.3 การชี้แจงน้ำหนักเอกสารจากคอมพิวเตอร์	97
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	107
ประวัติผู้เขียน	114